

**PRÍHOVOR PREZIDENTA SR
na spomienkovom stretnutí pri príležitosti 81. výročia
oslobodenia mesta Banská Bystrica**

Banská Bystrica, 25. 3. 2026

Vážený pán primátor,

vážená pani poslankyňa, vážení páni poslanci Národnej rady Slovenskej republiky,

vážený pán predseda Banskobystrického samosprávneho kraja,

vážený predstaviteľ diplomatického zboru,

milé Bystričanky, milí Bystričania,

vážení hostia.

Stretávame sa, aby sme si pripomenuli 81 rokov od oslobodenia nášho krásneho mesta. Už 81 rokov uplynulo od chvíle, kedy sa naši predkovia mohli opäť tešiť z mieru a z prinavrátenej slobody. Kedy sa ich život začal vracieť do normálnych koľají.

Z ich každodennej reality sa vytrácali tieň úzkosti a strachu. Nemuseli sa báť, že ich zatkne gestapo. Nesužovala ich viac predstava, že ich spoluobčania, nevinní muži, ženy a deti, odchádzajú v transportoch do táborov smrti.

Nad Slovenskom i nad Európou v tom čase už svitala nádej, že sa v krátkom čase podarí ukončiť najstrašnejší vojnový konflikt v dejinách.

Ešte nikdy ľudstvo nemuselo zaplatiť za svoje oslobodenie tak draho ako pred 81 rokmi. Bola to sloboda vykúpená krvou. Svoje zdravie a životy nasadzovali všetci, ktorí bojovali so zbraňou v ruke, alebo sa zapojili do odboja. Len pri oslobodzovaní Bystrice prišlo o život 106 rumunských a 59 sovietskych vojakov. Patria im naše spomienky, patrí im naša vďaka.

Som hrdý na to, že práve moje rodisko bolo povstaleckým centrom. Práve tu sa písali dejiny, na ktorých môžeme dodnes budovať svoju národnú hrdosť.

Generácie, ktoré tieto udalosti zažili, poznali cenu mieru. Vedeli, aká jednoznačná hranica vedie medzi pokojným životom a temnotou vojnovéj reality, ktorá zastiera všetky ostatné každodenné radosti i starosti. Je to skúsenosť, ktorú musíme odovzdávať ďalším generáciám, aby nevybledla, aby nevymizla z našej historickej pamäte.

Je dôležité pripomínať si históriu na spomienkových zhromaždeniach, je dôležité načúvať rozprávaniu pamätníkov, veteránov, ako je aj pán Vladimír Strmeň, ktorý dnes zavítal medzi nás.

Iba tak vieme oceniť, aký obrovský je to dar, ak sme už celé desaťročia ušetrení vojnovnej reality. Iba tak dokážeme túto zdanlivo samozrejmu skutočnosť postaviť na prvé miesto v našom rebríčku hodnôt – a podriadiť jej svoje postoje i svoje skutky.

Dvojnásobne to platí dnes. Vlni, keď sme si pripomínali 80 rokov od ukončenia 2. svetovej vojny, zúrilo už viac než tri roky ozbrojený konflikt v našom tesnom susedstve. Ani po roku sa vojnu na Ukrajine nepodarilo ukončiť, ani po roku sa nepodarilo pokročiť v diplomatickom úsilí, či v rokovaniach, ktoré by zastavili nezmyselné krviprelievania. Ešte vždy v našej blízkosti umierajú nielen vojaci, ale aj nevinné ženy a deti. Po roku od vlaňajších osláv musíme s trpkosťou konštatovať, že pribudlo ďalšie ohnisko vojny na Blízkom východe a že ozbrojené konflikty doliehajú na obyvateľov mnohých končín dnešného sveta.

Mnohí to možno vnímajú ako mediálnu realitu, no v oblastiach, kde dopadajú rakety a útočia drony, tam všade je to bolestná a každodenná skutočnosť. Navyše sú dopady konfliktov na Slovenskú republiku už dnes hmatateľné. Cítíme ich ekonomické dôsledky, musíme rátať s utečeneckými vlnami, znepokojuje nás predstava energetickej krízy.

Sme nútení meniť legislatívu, aby Slovensku a jeho Ozbrojeným silám umožnila odpovedať na aktuálne bezpečnostné riziká a hrozby. Mala by to byť naša priorita bez ohľadu na funkciu či politickú príslušnosť, keďže občania očakávajú, že ich štát dokáže v prípade potreby chrániť.

Rovnako nás táto situácia núti pamätať viac na svoju obranu, teda zvyšovať výdavky vynaložené na tento účel.

Čo však považujem za mimoriadne vážne, je, že dnešná doba prináša taký veľký rozmach negatívnych emócií, nevraživosti, neporozumenia a nenávisti.

Pretože práve tieto fenomény stáli na počiatku vojnovnej tragédie. Bola to bezdôvodná, vášňami vybičovaná a zničujúca nenávisť k ľuďom inej viery, národnosti, či s inými postojmi.

Zhodou okolností práve odtiaľto, z Banskej Bystrice, cestujem do Popradu, aby sme si tam pripomenuli oveľa smutnejšie výročie – 84 rokov od vypravenia prvého transportu do koncentračného tábora v Auschwitzu.

Dúfame, že sa podobné tragédie nebudú opakovať. Ale nespoliehajme sa na to. Nenávisť je vždy cesta do pekla a nikdy nevieme, ako je toto peklo blízko. Odmietnime preto, aby sa nenávisť s takou ľahkosťou a samozrejmosťou využívala ako nástroj politického marketingu.

Nedovoľme to, nevytvárajme dopyt po nenávisti. Netlieskajme jej. Nehýčkajme ju lajkmi na sociálnych sieťach.

Stále, i napriek vývoju vo svete, ostávam v kútiku duše optimistom a dúfam, že sa 21. storočie bude líšiť od toho minulého. Veď o niekoľko rokov či desaťročí tu budú stáť naše deti, vnuci – urobme teda všetko pre to, aby si nás pamätali ako generáciu, ktorá dokázala ochrániť mier.

Ďakujem.